

Джон Стайнбек „За мишките и хората“

На няколко мили южно от Соледад река Салинас свива към хълмовете и тече край тях дълбока и зелена. Водите ѝ тук са топли, защото, преди да достигнат тесния вир, пълзят, проблясвайки по жълтия пясък, огрени от слънцето. От едната страна на реката златистите, заоблени склонове се извисяват нагоре към могъщите скалисти Габилански планини, а откъм долината водите ѝ са оградени с дървета — върби, свежи и зелени напролет, по чиито долни клони виси полеп от зимните наводнения, и чинари с пъстри, сиво-бели, полегнали клони, надвесени над вира. Пясъчният бряг под дърветата е заслан с дебел слой листа, толкова сухи, че затича ли гущер между тях, те силно шумолят. Вечер от гъстаците излизат зайци и клякат на влажния пясък, изпъстрен с нощни следи от стъпките на миешца се мечка, от разперените лапи на фермерските кучета и сцепените копита на елени, идващи тук на водопой.

Между върбите и чинарите се вие пътека, утъпкана от момчетата, които се сбират от фермите, да се къпят в дълбокия вир, утъпкана от уморените скитници, които вечер се отбиват от шосето, да пренощуват край реката. Пред полегналия доземи дебел клон на един огромен чинар се вижда купчина пепел, останала от много огньове; толкова хора са седели на този клон, че кората му се е излъскала.

След горещия ден вечерта подгони лек ветрец между листата на дърветата. Сянката се катереше по склоновете нагоре към билото. По пясъчния бряг клечаха зайци — неподвижни като малки, сиви, изваяни камъни. В този миг по сухата чинарова шума се зачуха стъпки, идващи откъм шосето. Зайците се изпокриха безшумно. Дългокрака чапла се издигна във въздуха и отлетя надолу по реката. За секунда мястото съвсем опустя, но после на пътеката се появиха двама души и излязоха на открития бряг до зеления вир.

Вървели по пътеката един след друг, сега, макар и на открито, те вървяха пак така. И двамата носеха дънки и сака от същия плат с месингови копчета, и двамата имаха черни безформени шапки, и двамата бяха зарамчили навити по войнишки одеяла. Първият беше дребничък, чевръст, с мургаво лице, неспокойни очи и остри изразителни черти. Всичко в него бе ясно определено: малки, силни ръце с тънки китки, остър, костелив нос. Подире му вървеше неговата противоположност — един грамаден мъж с неопределено лице, големи светли очи и широки, отпуснати рамене; той вървеше тежко — тътреше нозе като мечка, без да движи ръцете си, които висяха отпуснати.

Първият се спря на откритото така внезапно, че другият едва не го смачка. Дребничкият свали шапката си, обра с показалец потта от кожичката и я отръска от пръста си. Едрият му спътник хвърли одеялата, просна се по корем и взе да пие вода направо от зеления вир; пиеше на големи глътки, пръхтейки във водата като кон. Дребничкият се засуети припряно край него.

— Лени! — извика строго той. — Лени, за бога, не пий толкоз много!

Лени продължаваше да пръхти във водата. Дребничкият се наведе и го сграбчи за рамото.

— Лени, ще ти призлее като снощи.

Лени натопи цялата си глава заедно с шапката, после седна на брега и от шапката по синьото палто и в гърба му се застича вода.

— Така ми е добре — рече той. — Пийни си и ти, Джордж. Пийни си хубавичко. — Той се усмихна блажено.

Джордж смъкна от рамото си одеялата и ги сложи леко на земята.

— Кой знае каква е тая вода — каза той. — Види ми се нечиста.

Лени цопна голямата си лапа във водата, стисна пръсти и нагоре цвръкнаха струйки; по повърхността на водата плъзнаха кръгове, стигнаха до отсрещния бряг и тръгнаха обратно. Лени ги следеше внимателно.

— Гледай, Джордж! Гледай какво направих!

Джордж коленичи до вира, загреба чевръсто няколко шепи и утоли жаждата си.

— Бива си я — призна той. — Но като я гледаш, сякаш не тече. Лени, никога недей пи вода, дете не тече — посъветва го Джордж без надежда, че оня ще го послуша. — Готов си да пиеш и помия, щом си жаден.

Джордж плисна шепа вода на лицето си и я разтри под брадата и по врата. Сетне наложи пак шапката, поотдръпна се от реката, сви колене и ги прегърна. Лени, който го наблюдаваше, направи съвсем същото. Изтегли се назад, сви колене, прегърна ги и погледна към Джордж да види дали изглежда точно като него. След това понахлупи шапката си над очите — както бе сложил своята Джордж.

Навъсен, Джордж се беше вторачил във водата. Очите му се бяха зачервили от слънцето. Той занарежда сърдито:

— Като нищо можехме да стигнем досам фермата, ако това копеле, шофьорът на автобуса, си разбираше от работата. „Мъъничко по-надолу по пътя“, ще ми разправя той. „Мъъничко по-надолу.“ А то — много мъничко, цели четири мили! Не искаше да ни стовари пред фермата, това е то. Мързеше го да ни закара. Чудно ми е как изобщо спря в Соледад, проклетникът. Изритва ни и казва: „Мъъничко по-надолу.“ Бас държа, че имаше повече от четири мили. В тая дяволска жега!

Лени погледна плахо към него.

— Джордж!

— Какво искаш сега?

— Къде отиваме, Джордж?

Дребничкият дръпна надолу периферията на шапката си и изгледа сърдито Лени.

— Значи, забрави вече, тъй ли? Пак трябва да ти обяснявам, нали? Съвсем си смахнат, бога ми.

— Забравих — каза тихо Лени. — Мъчих се да не забравя, Джордж. Ей богу, мъчих се, но...

— Добре де, добре. Ще ти кажа пак. То нали друга работа си нямам. Цял живот ще ти обяснявам разни неща, ти ще ги забравяш, а аз пак ще ти обяснявам.

— Мъчих се бе, Джордж, мъчих се — настоя Лени, — но нищо не излиза. Виж, за зайците помня.

— Майната им на тия зайци! Ти си знаеш само зайците, а нищо друго не можеш запомни. Сега слушай и помни добре, че да не си навлечем някоя беля. Спомняш ли си като седяхме край канавката на Хауард Стрийт и забелязахме оная обява?

Лицето на Лени просветна от радостна усмивка.

— Как не, Джордж. Това помня, но... какво направихме после? Помня, че минаха някакви момичета и ти каза... ти каза...

— Майната му какво съм казал! Помниш ли, че отидохме при „Мъри и Реди“ и те ни дадоха работни карти и автобусни билети?

— О, да. Сега си спомням, Джордж. — Той бръкна бързо в джобовете на палтото си и добави предпазливо: — Джордж, моята я няма. Трябва да съм я загубил. — След това заби отчаян поглед в земята.

— Тя никога не е била у тебе, глупако. Аз ги държа и двете тука. Да не мислиш, че ще те оставя да носиш у себе си работната си карта?

Лени се ухили с облекчение.

— Аз... аз мислех, че съм я турил в страничния джоб — каза той и пак пхна ръка в джоба. Джордж го изгледа остро.

— Какво вадиш от тоя джоб?

— Няма нищо в джоба — реши да хитрува Лени.

— Знам, че няма. То е в ръката ти. Какво държиш в ръката? Аха, криеш, така ли?

— Няма нищо, Джордж. Истина ти казвам.

— Хайде, дай го тука.

Лени отдръпна стиснатата си ръка по-надалеч от Джордж.

— Мишка е, Джордж, само една мишчица.

— Мишка ли? Жива мишка?

— Тц. Мъртва, Джордж. Но не съм я убил аз. Истина ти казвам! Намерих я. Намерих я мъртва.

— Дай я тука! — заповяда Джордж.

— Их бе, Джордж, остави ми я.

— Дай я тука!

Стиснатата шепа на Лени бавно се подчини. Джордж взе мишката и я запрати в храсталака отвъд вира.

— За какво ти беше тая мъртва мишка?

— Ами че галех си я, докато идвахме насам.

— Виж какво, никакви мишки няма да галиш, щом си тръгнал с мене. Помниш ли къде отиваме сега?

Лени погледна уплашено и от смущение скри лице в скута си.

— Пак забравих.

— Исусе Христе! — възкликна примирено Джордж. — Добре, слушай сега, ще работим в една ферма като оная на север, отдето идваме.

— Коя на север?

— В Уийд.

— Аха, сетих се. В Уийд.

— Фермата, дето отиваме сега, е хей таме насреща, на около четвърт миля. Ще идем там и ще се срещнем със собственика. Слушай сега — аз ще му дам работните карти, но ти дума няма да обелваш. Само ще стоиш и ще си траеш. Ако разбере какъв си смахнат, няма да ни даде работа; но види ли как работиш, преди да е чул какви ги плещиш, всичко ще се нареди. Ясно ли ти е?

— Как не, Джордж. Как не, ясно ми е.

— Хубаво. Каж ми сега, като се срещнем със собственика, какво ще правиш?

— Аз... такова — замисли се Лени. Лицето му се напрегна от мислене. — Аз... дума няма да обелвам. Само ще си стоя.

— Bravo. Тъй те харесвам. Повтори си това два пъти, три пъти, та да го не забравиш.

Лени си замърмори тихичко:

— Дума няма да обелвам... Дума няма да обелвам... Дума няма да обелвам.

— Ха така! — рече Джордж. — И освен това няма да правиш поразии като в Уийд.

Лени го погледна озадачен.

— Като в Уийд ли?

— Значи, и това забрави, а? Хайде няма да ти припомням, че току-виж, си направил пак някоя беля.

Лицето на Лени просветна — беше се сетил.

— От Уийд ни изгониха — изтърси той, ликуващ.

— Изгонили са ни, друг път! — възмути се Джордж. — Ние избягахме. Те ни търсиха, но не можах да ни хванат.

Лени се закикоти доволно.

— Виж, това не съм забравил.

Джордж се изтегна на пясъка и подложи ръце под главата си, а Лени стори същото и надигна глава да види дали изглежда точно като него.

— Жива мъка си ти — каза Джордж. — Така лесно и хубавичко щях да си живея, ако не те мъкнеш подире си. Така лесно щях да си живея, а и момиче можеше да си намеря.

За миг Лени остана безмълвен, после каза:

— Нали ще работим във ферма, Джордж?

— Добре, че поне това запомни. Но сега ще спим тука, имам си съображения за това.

Денят си отиваше бързо. Само върховете на Габиланските планини пламтяха от лъчите на слънцето, напуснало вече долината. Водна змия се плъзна по вира, изправила глава като малък перископ. Тръстиките потрепваха леко от течението. Неjde далеч към шосето някой подвижна нещо, а друг му отговори. В клоните на чинарите прошумоля слаб ветрец и мигновено замря.

— Джордж, защо не отидем във фермата, та поне да се навечеряме? Във фермата дават вечеря.

Джордж се обърна на една страна.

— Ти върви, ако щеш. На мене тука пò ми харесва. Утре се хващаме на работа. По пътя видях вършачки. Това значи, че има да пълним чували със зърно до посиняване. Тая вечер оставам да си почина тук. Така предпочитам.

Лени се изправи на колене и погледна Джордж.

— А няма ли да вечеряме?

— Искат ли питане, ще вечеряме, стига да събереш малко върбови съчки. В моя вързоп има три консерви фасул. Ти пригответи огъня. Като събереш съчките, ще ти дам кибрита. Ще подгреем фасула и ще вечеряме.

— Аз обичам фасула с кечъп — каза Лени.

— Обичаш, ама няма. Хайде събери дърва. И не се заплесвай. Скоро ще мръкне.

Лени се вдигна тежко-тежко и изчезна в хресталака. Джордж остана да лежи и си засвирика тихичко. Откъм посоката, в която се бе отправил Лени, се чу цапане във водата. Джордж престана да свири и се послуша.

— Горкият глупчо — прошепна той и пак си засвирука.

След малко Лени излезе шумно от гъсталака. Носеше в ръка само една върбова съчка. Джордж се понадигна.

— Така, значи — рече рязко той. — Давай мишката!

Лени беше самата невинност.

— Каква мишка, Джордж? Нямам никаква мишка.

Джордж протегна ръка.

— Хайде, давай я! Пред мене тя не минават!

Лени се подвоуми, отстъпи назад и погледна отчаяно към храстите, сякаш се чудеше дали да не избяга от Джордж веднъж за винаги. Джордж каза студено:

— Ще ми дадеш ли мишката, или искаш да ти счупя главата?

— Какво да ти дам бе, Джордж?

— Много добре знаеш какво. Искам мишката.

Лени бръкна неохотно в джоба си.

— Какво пречи да си я държа? — каза той с малко разтреперан глас. — Не съм я откраднал от никого. Намерих я край пътя.

Ръката на Джордж остана протегнатата заповеднически.

Бавно като куче, което не иска да занесе топката на господаря си, Лени се приближи, отстъпи и пак приближи. Джордж щракна силно с пръсти и при този звук Лени сложи мишката в дланта му.

— Нищо лошо не съм правил с нея, Джордж. Само си я галех.

Джордж се изправи и метна мишката колкото можеше по-надалеч в сумрачния гъстак, след което отиде да си измие ръцете в реката.

— Ама че си глупчо! Да не мислиш, че няма да забележа мокрите ти крака — нали прецапа реката, да вземеш мишката?

Джордж чу подсмърчащия плач на Лени и се обърка.

— Какво си се разциврил като бебе! Боже мой, я се виж какъв мъж си!

Устните на Лени трепереха, а от очите му течеха сълзи.

— Недей така, Лени — прегърна го Джордж през рамото. — Не ти я вземам от проклетия. Тая мишка беше вече вмирисана. Пък и ти я беше съсипал от галене. Намери си друга, да не е вмирисана, и ще ти позволя да я държиш известно време.

Лени седна на земята и оброни глава.

— Не знам къде да си намеря друга. Помня, че имаше една жена, която, щом хванеше мишка, ми я даваше. Но тази жена я няма тука.

— Една жена, а? — присмя му се Джордж. — Даже си забравил коя беше тая жена. Ами че това беше собствената ти леля — Клара. Но и тя престана да ти дава мишка. Ти все ги уморяваше.

Лени го погледна нажален:

— Те бяха толкоз мънички — взе да се оправдава той. — Аз си ги галех, пък те ме ухапваха; тогава ги стисвах леко и те умираха — само защото бяха толкоз мънички. Дано по-скоро се сдобием със зайци, Джордж. Те не са толкова мънички.

— Майната им на тия зайци! Да можеше човек да ти даде поне изкуствена мишка! Веднъж леля Клара ти даде една гумена, а ти не щя и да я погледнеш.

— Не ставаше за галене — каза Лени.

Пламъкът на залеза изчезна от планинските върхове и в долината се спусна здрач, върбите и чинарите потънаха в полумрак. Едър шаран изскочи на повърхността на вира, пое въздух и пак изчезна тайнствено в тъмната вода, оставяйки кръгове отгоре. Листата зашумоляха отново и мънички пухчета върбов мъх полетяха надолу и кацнаха върху водната повърхност.

— Ще събереш ли най-последните съчки? — попита Джордж. — Ей там, зад оня чинар, има колкото щеш. Довлякла ги е водата. Хайде, събери ги.

Лени отиде зад голямото дърво и домъкна един наръч съчки и шума. Хвърли ги връз купчината пепел и няколко пъти се връща за още. Свечерило се бе вече съвсем. Над реката изсвистя гълъб. Джордж пристъпи към отрупаните съчки и подпали сухата шума. Пламъкът запука между съчките и огънят се разгоря. Джордж развърза одеялата и извади трите консерви фасул.

Нареди ги до огъня, но така, че пламъкът да не ги докосва отблизо.

— Тоя фасул ще стигне за четирима — рече той. Лени го наблюдаваше отстрани.

— Аз го обичам с кечъп — каза спокойно той.

— Обичаш, ама няма! — избухна Джордж. — Все искаш това, което няма. Ех, боже мой, да си бях сам, колко добре щях да си живея! Щях да си хвана работа и да се трудя, без да имам грижи. Никакви неприятности, а дойде ли краят на месеца, вземам си петдесетте доларчета, вдигам се в града и правя каквото си искам. Мога да седя цяла нощ в някое заведение. Да ям, където ми хрумне, я в хотел, я другаде, да си поръчвам каквото ми душа иска. И то — всеки месец, дявол го взел! Заръчвам си галон уиски или пък сядам в казиното и чукам карти и моникс.

Лени коленичи и погледна през огъня ядосания Джордж. Лицето на Лени се бе смръзнало от страх.

— А сега с какво се занимавам? — продължи гневно Джордж. — Занимавам се с тебе! А ти не си пазиш хляба и заради теб аз губя всяка работа, която намеря. Караш ме да обикалям непрекъснато страната. Но само това да е! Бъркаш разни каши. Правиш бели, а сетне пак аз те отървавам. — Той почти закрещя: — Ти, смахнат кучи сине! Заради тебе непрекъснато се пека на огън. — После продължи глезено, както правят малките момиченца, когато се подиграват едно на друго: — „Исках само да пипна роклята на онова момиче — исках само да я погаля като мишка.“ А откъде да знае тя, дявол те взел, че искаш само да пипнеш роклята й? Тя се дърпа, а ти стискаш, като че имаш мишка в ръцете си. Тя почва да пищи, а после трябва да се крием в канала цял ден и да бягаме през нощта от ония, дето ни търсят. Все такива ги бъркаш — все такива! Да можех да те сложа в клетка с един милион мишки и да те оставя да се забавляваш...

Гневът му изведнъж го напусна. Той погледна през огъня лицето на Лени, на което бе изписана мъка, и се втренчи засрамен в пламъците.

Беше вече съвсем тъмно, ала огънят осветяваше дънерите на дърветата и надвисналите клони. Бавно и предпазливо Лени заобиколи пълзешком огъня и се спря близо до Джордж. Седна на петите си. Джордж обърна консервите, да се стоплят от другата страна, и се престори, че не забелязва Лени.

— Джордж — повика го Лени съвсем тихичко. Никакъв отговор.

— Джордж!

— Какво искаш?

— Аз само се шегувах бе, Джордж. Много ми е притрябвал кечъп. Дори да имахме, нямаше да го близна.

— То да имаше, щях да ти дам.

— Но на мене не ми се близва кечъп. Аз щях да го оставя на тебе. Да си го изсипеш всичкия във фасула. На мене хич не ми се яде.

Джордж все още гледаше унило в огъня.

— Като си помисля как екстра щях да си живея без тебе, хващат ме дяволите. Мира нямам.

Лени продължаваше да стои на колене. Той погледна към потъналите в мрак склонове отвъд реката.

— Джордж, искаш ли да се махна и да те оставя самичък?

— Къде по дяволите ще вървиш?

— Абе ще вървя. Ще се запилея из ония там хълмове. Ще намеря някоя пещера.

— Какво-о-о? А що ще ядеш? С тоя твой мозък нищо не можеш намери за ядене.

— Все ще намирам по нещичко, Джордж. Не е речено да ям все хубави гозби с кечъп. Ще се излежавам на слънце и никой няма да ме закача. А намеря ли си мишка, все за мен ще бъде. И никой няма да ми я взема.

Джордж вдигна бързо глава и го погледна изпитателно.

— Държах се зле, нали?

— Ако не ме искаш, ще хвана баирите и ще намеря някоя пещера. Винаги мога да се махна.

— Глупости! Аз само се пошегувах, Лени. Защото искам да си останеш при мене. Бедата е там, че ти винаги уморяваш мишките. — Той млъкна за миг. — Ще ти кажа какво съм намислил, Лени. При първа възможност ще ти намеря, едно кученце. Него сигур няма да умориш. По-добре да си държиш кученце, отколкото мишка. Хем ще можеш да си го галиш колкото щеш.

Лени не се хвана на въдицата. Беше усетил, че сега той има преимущество.

— Ако не ме искаш, кажи ми само и аз ще хвана баирите — ей тия насреща — и ще си заживея самичък. Тогава няма кой да ми взема мишките.

— Аз искам да останеш при мене, Лени — рече Джордж. — Боже мой, ами че ако си самичък, някой ще те вземе за койот и ще ти тегли куршума. Не, не, ще си останеш при мене. Хукнеш ли самичък, леля ти Клара ще се разсърди, ако и да е мъртва.

Лени се заумилква:

— Разкажи ми пак, Джордж, както по-рано.

— Какво да ти разкажа?

— За зайците.

— Стига с твоите номера! — сръза го Джордж.

— Хайде, Джордж — замоли се Лени, — разкажи ми. Моля ти се, Джордж. Нали по-рано ми разказваше.

— Това ти харесва, а? Добре де, ще ти разкажа, пък после ще се навечеряме...

Гласът на Джордж зазвуча по-дълбоко. Той изричаше думите си ритмично, като да ги беше повтарял много пъти преди.

— Такива като нас, дето работят по фермите, са най-самотните хора по света. Те нямат семейство. Нямат родно огнище. Хванат работа в някоя ферма, посберат малко парици, па отидат в града и ги пропилят. И дорде се обърнеш, запрашили към някоя друга ферма. Такива хора на нищо не се надяват.

Лени беше доволен.

— Така си е — каза той, — така си е. Кажи сега как е при нас.

— При нас работата стои другояче — продължи Джордж. — Ние имаме бъдеще. Всеки от нас има с кого да си каже приказката и има кой да го разбере. Ние не сме опрели дотам да седнем в някоя кръчма и да си пилеем парите просто защото няма къде другаде да отидем. Ако някой от тия като нас влезе в дранголника, може да си изгние там, защото никой не дава за него пукната пара. Но при нас е друго.

— Но при нас е друго! — намеси се Лени. — А защо? Защото... защото аз си имам приятел да се грижи за мене, и ти си имаш приятел да се грижи за тебе — ето защо. — Той се засмя доволен. — Давай нататък, Джордж!

— Та ти си го научил наизуст. Можеш и сам да продължиш.

— Не, разправай ти. Аз забравям някои работи. Разкажи сега как ще си живеем.

— Добре. Един ден ще съберем колкото пари сме скътали и ще си купим къщичка с няколко акра земя, една крава, няколко прасета и...

— И ще си заживеем по царски! — възкликна Лени. — И ще си завъдим зайци. Давай нататък, Джордж! Разкажи какво ще си имаме в градината и за зайчарниците, и за дъжда зиме, и за печката, и за гъстото мляко, дето с нож можеш да го режеш. Разправай, Джордж!

— Защо не разкажеш ти сам? Запомнил си всичко.

— Не... разказвай ти. Друго си е, когато ти разказваш. Продължавай... Джордж. Кажи как ще се грижа за зайците.

— Хубаво — съгласи се Джордж. — Ще си имаме голяма зеленчукова градина, зайчарници и кокошки. А заваят ли зимните дъждове, зарязваме работата, запалваме печката, сядаме край нея и слушаме как дъждът чука по покрива. Хайде, стига ти толкова! — Той извади джобното си ножче. — Няма време за повече приказки.

Джордж заби ножчето в една от консервите, отрязва капака и подаде кутията на Лени. После отвори втора консерва. След това извади от джоба си две лъжици и подаде едната на Лени.

Те седнаха край огъня, напълниха устата си с фасул и задъвкаха яко. От устата на Лени изпаднаха няколко бобени зърна. Джордж насочи лъжицата си към него.

— Какво ще кажеш утре, ако фермерът вземе да те разпитва това-онова?

Лени престана да дъвче и преглътна. Лицето му доби съсредоточен израз.

— Аз... дума няма да обелвам.

— Браво! Чудесно, Лени! Ти май почваш да се оправяш. Като си купим фермичка, ще ти дам да гледаш зайците. Особено ако все така добре помниш.

Лени едва не се задуши от гордост.

— Аз мога да помня — каза той.

Джордж пак насочи лъжицата към него.

— Слушай, Лени, огледай се добре наоколо. Можеш ли да запомниш това място? Фермата е на четвърт миля оттук, в тази посока. По реката, разбра ли?

— Разбира се — отвърна Лени. — Ще запомня. Как запомних, че дума не трябва да обелвам?

— Вярно, че запомни. Слушай сега: ако се случи да направиш някоя беля, както все ти се случва, ще дойдеш право тук и ще се скриеш в хрсталака.

— Ще се скрия в хрсталака — повтори бавно Лени.

— Ще се криеш в хрсталака, докато не дойда. Можеш ли запомни това?

— Как не, Джордж. Ще се крия в хрсталака, докато не дойдеш.

— Все пак гледай да не правиш бели, защото иначе няма да ти дам да гледаш зайците. — Той хвърли опразнената консервена кутия в гъстака.

— Няма да правя бели, Джордж. Дума няма да обелвам.

— Ха така! Донеси сега завивките си до огъня. Ще спим като къпани. И не хвърляй повече съчки в огъня. Ще го оставим да угасне.

Те нагласиха постелите си на пясъка. Пламъкът отслабна и кръгът светлина се стесни; преплетените клони вече не се виждаха, само стволите на дърветата личаха на мъждукащия огън. В тъмнината се чу гласът на Лени:

— Джордж, спиш ли?

— Не. Какво искаш?

— Нека си вземем разноцветни зайци, Джордж.

— Разноцветни, разбира се — каза сънливо Джордж. — Червени, сини, зелени... Милиони зайци.

— И с дълга козина, Джордж. Като тия, дето ги видяхме на панаира в Сакраменто.

— С дълга козина, не ще и дума.

— Защото иначе мога да си отида, Джордж, и да заживея в някоя пещера.

— Върви по дяволите! — каза Джордж. — Хайде, млъквай сега.

Червената жар вече гаснеше. От насрещния баир се обади койот, а от другата страна на реката му отвърна куче. Полъхна нощен ветрец и чинаровите листа зашепнаха.